

BELEIDSPLAN 2017 – 2020

Inleiding.

Medio 2014 is het vorige lange termijn beleidsplan 2014-2018 van de Vereniging vastgesteld. Omdat er de afgelopen jaren sneller dan verwacht ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden is besloten om reeds bij de aanvang van 2017 een nieuwe beleidsplan vast te stellen, zodat het vigerende plan weer aansluit bij de feitelijke situatie.

De vereniging ziet zich genoodzaakt te laveren tussen aanzienlijke uitdagingen en ontwikkelingen. De belangrijkste zijn aan de ene kant de groei van het vrijeschoolonderwijs en aan de andere kant de afnemende interesse van donateurs en leden om actief in de vereniging te participeren. Het is met name dit krachtenveld dat bepalend is voor de koers van de vereniging, niet alleen voor de afgelopen maar ook de komende jaren.

Werkveld.

De doelstelling van de vereniging blijft ongewijzigd – kortweg – het stimuleren van vrijeschoolonderwijs in Limburg. Geografisch zal de vereniging zich daarbij hoofdzakelijk richten op de ontwikkelingen in Zuid-Limburg. In praktijk betekent dit enerzijds dat de vereniging zich in zal zetten om ouders van (toekomstige) schoolgaande kinderen te interesseren voor het vrijeschoolonderwijs. En anderzijds het bestaande vrijeschoolonderwijs te ondersteunen middels donaties, waarbij de schenkingen vooralsnog beperkt worden tot de scholen voor voortgezet onderwijs in Heerlen en Maastricht.

Financiën.

De hoofdbron van inkomsten van de vereniging zijn schenkingen van personen die op enigerlei wijze betrokken zijn of waren bij het vrijeschoolonderwijs. En die uiteraard deze vorm van onderwijs een dusdanig warm hart toedragen dat zij bereid zijn dit te vertalen in een financiële gift. Beleid is dat van de inkomsten op jaarbasis minimaal 90 % maar bij voorkeur nog meer worden gebruikt om het vrijeschoolonderwijs op beide vrijescholen in Heerlen en Maastricht uit te breiden. Vrijeschoolonderwijs is nog steeds een dure vorm van onderwijs. Niet alleen vanwege de intensiteit van de pedagogiek voor de docenten, maar ook vanwege het feit dat er in het algemeen meer uren les wordt gegeven dan op het reguliere onderwijs alsmede dat er lessen worden gegeven die aanzienlijke kosten met zich meebrengen: smeden, houtbewerken, textiele vormen etcetera. Dit maakt dat de reguliere overheidsbekostiging onvoldoende is om een volwaardig vrijeschoolprogramma mee uit te kunnen voeren. Het geld dat de VVL aan de scholen schenkt is dan ook zeer welkom en dus eigenlijk noodzakelijk om deze vorm van onderwijs in volle omvang te kunnen geven.

Voorts heeft de vereniging in de afgelopen jaren een vermogen opgebouwd dat geormerkt is om het schoolgebouw van in beginsel het voortgezet onderwijs in Maastricht aan te kunnen passen aan de ten opzichte van regulier onderwijs afwijkende eisen die vrijeschoolonderwijs aan het schoolgebouw stelt. Het besluit om het gebouw aan te passen is echter primair een zaak van het bevoegde gezag – zijnde het LVO – in samenspraak met de gemeente waar de school zich in bevindt. Op korte termijn zijn er op dit vlak geen initiatieven te verwachten. Wel leeft er binnen de BLS de wens om een ander schoolgebouw te betrekken. Omdat nu nog niet in valt te schatten of en zo ja wanneer een ander gerealiseerd kan worden blijft het vermogen in ieder geval tot aan het einde van de periode dat dit beleidsplan omvat – dus tenminste tot eind 2020 - geormerkt

voor dit doel. Met dien verstande dat het vermogen voor die tijd aangesproken kan worden zodra er daadwerkelijk plannen voor verhuizing worden uitgevoerd. Hoewel verder duidelijk is dat ook de VSP uiterlijk augustus 2018 andere huisvesting zal moeten hebben - daar de huurtermijn van het huidige gebouw dan eindigt - is zoals aangegeven het vermogen met name bedoeld voor de huisvesting van de BLS. Het bestuur wil echter de mogelijkheid voorbehouden om ook een kleiner deel van het vermogen voor huisvesting van de VSP te bestemmen, alsmede voor huisvesting voor eventuele andere initiatieven die beide scholen ten goede (kunnen) komen.

ANBI status.

De vereniging voldoet aan de eisen die de belastingdienst stelt aan ANBI instellingen en heeft sinds 2011 ook formeel de ANBI status. Dit impliceert dat schenkingen die personen aan de VVL doen boven een bepaalde drempel fiscaal aftrekbaar zijn. Kiest een schenker ervoor om gedurende minimaal vijf jaar eenzelfde bedrag te schenken en dit contractueel met de VVL vast te leggen, is zelfs het geschonken bedrag volledig aftrekbaar - dus zonder drempel. Uiteraard is de VVL zeer verheugd deze status te hebben omdat het zeker bijdraagt tot een hogere schenkingsbereidheid.

Relatie met de scholen.

Om een zo sterk mogelijke binding te behouden met zowel de school als het vrijeschoolonderwijs is ervoor gekozen om de VVL tevens als oudervereniging te laten fungeren voor de scholen waar de VVL aan schenkt: de Vrijeschool Parkstad in Heerlen en de Bernardlievegoedschool in Maastricht. Deze status wordt ook volledig erkend door zowel de schoolleiding als het bestuur van de organisatie waar beide scholen onder vallen: de Stichting LVO. In praktijk betekent dit dat de VVL formeel als gespreks- en overlegpartner optreedt over aangelegenheden op school die direct het vrijeschoolonderwijs betreffen en die ouders aangaan.

In 2005 - toen de Bernardlievegoedschool in Maastricht werd ondergebracht bij Stichting LVO - is tussen LVO en VVL een convenant afgesloten, waarin met name is vastgelegd hoe de vrijeschoolpedagogiek wordt geborgd en vormgegeven. Hoewel niet expliciet vastgelegd wordt door partijen dit convenant ook gebruikt bij (het opzetten van) de Vrijeschool Parkstad (VSP), die in 2014 in Heerlen onder het LVO van start is gegaan. Deze school is overigens een direct resultaat van de inspanningen van een groep ouders uit Parkstad die zich verenigd hadden in speciaal daarvoor opgerichte vereniging VVL-Parkstad. Deze vereniging is - nadat duidelijk werd dat ook het LVO de VSP onder haar hoede zou gaan nemen - vervolgens ontbonden en opgegaan in de VVL.

Interne organisatie.

Tot medio 2015 bestond de VVL uit een bestuur en daarnaast de individuele leden. Er waren geen andere organen in de vereniging. Deze vorm was in de eerste fase van het bestaan werkbaar: het vrijeschoolonderwijs in de regio was beperkt en daarmee de bemoeienissen en inspanningen van de VVL eveneens. Echter, door de sterke groei van het onderwijs in de afgelopen jaren (van 300 naar ruim 900 leerlingen in ruim 10 jaar tijd) leverde dit allerlei praktische problemen en knelpunten op: er kwamen steeds meer werkzaamheden op het bord van het bestuur te liggen. Aanvankelijk werd nog geprobeerd om dit te ondervangen door het bestuur uit te breiden tot 9 personen, maar ook dit bleek in praktijk niet werkbaar. Buiten het bestuur waren er daarnaast nog leden die bereid waren om zich op enigerlei wijze in te spannen voor de doelstellingen van de VVL, maar in praktijk bleek daar geen goede werk- en organisatievorm voor te zijn.

Om die reden is ervoor gekozen om de organisatie te veranderen en een Ledenraad op te zetten tussen de leden en het bestuur en het bestuur te verkleinen. Het bestuur moet zich vervolgens enkel nog met de hoofd(beleids)taken bezig houden. De Ledenraad krijgt daarnaast alle taken die normaal aan de ALV zijn toebedeeld (goedkeuren jaarrekening, benoemen bestuur etc.). Maar het belangrijkste verschil is dat de Ledenraad ook zou gaan fungeren als de feitelijke oudervereniging. Daarvoor werd de ledenraad in twee secties gesplitst: een voor iedere school waar de VVL aan schenkt. Deze secties zouden vervolgens zich direct en ook actief bezig (moeten) houden met alle interne vrijeschoolaangelegenheden op de respectievelijke scholen.

De gedachte was dat op deze wijze zoveel mogelijk de beschikbare capaciteit van leden benut zou worden. Omdat de Ledenraad uit maximaal 36 personen kan bestaan, kunnen ook veel meer leden die bereid zijn om activiteiten te ontplooiën actief betrokken worden. Dit blijkt na een wat trage start voorsnog goed te werken: de sectie in Heerlen is er een kleine maar zeer actieve groep leden die heel betrokken is. In Maastricht verloopt de ontwikkeling wat langzamer, maar dat was ook ingecalculeerd omdat het hier een situatie betrof met een school die al jaren bestond en het veranderen van bestaande werkwijzen moeizamer is dan het opzetten van een nieuwe, zoals in Heerlen het geval is. Ten tijde van het opstellen van dit beleidsplan fungeert de Ledenraad (en haar afzonderlijke secties) nu bijna anderhalf jaar en een tussentijdse evaluatie levert een positief beeld op: er zijn duidelijk meer leden actief betrokken dan in de situatie ervoor. Ook de betreffende schoolleiders zijn positief: zij hebben op deze wijze een aanspreekpunt voor en naar de ouders, waarbij de Ledenraadsleden ook actief betrokken zijn bij allerlei activiteiten, evenementen en (jaar)feesten die zo kenmerkend zijn voor het vrijeschoolonderwijs.

De uitdaging voor de komende jaren zal zijn om dit momentum vast te houden en verder uit te breiden. Daarbij zal met name de werving van nieuwe kandidaten voor de Ledenraad speerpunt moeten zijn, daar de verwachting is dat Leden gemiddeld maximaal 4 tot 5 jaar actief deel uit zullen maken van de Ledenraad.

Vrijeschoolpedagogiek.

Zoals aangegeven is er in 2005 een convenant gesloten tussen het LVO en de VVL inzake de opname van de BLS onder het LVO. In dit convenant is met name geregeld hoe de vrijeschoolpedagogiek vormgegeven zou worden. Dit is gedaan omdat er binnen het LVO geen enkele kennis en expertise aanwezig was van deze vorm van onderwijs: het convenant zou dan ook fungeren als borging en garantie naar alle betrokkenen dat het onderwijs ook daadwerkelijk *vrijeschoolonderwijs* is. De afgelopen jaren is enerzijds duidelijk geworden hoe belangrijk dit convenant was en anderzijds wat de beperkingen zijn. Het LVO-Maastricht heeft enkele jaren in financieel zwaar weer verkeerd, wat uiteraard direct zijn weerslag had op de scholen die daaronder vielen, dus ook de BLS – dit overigens ondanks het feit dat de BLS al jaren achtereen tegen de krimp als enige school in Maastricht groeide en jarenlang moest loten omdat er teveel leerlingen zich aanmeldden. Het gevolg was dat door voorgestelde bezuinigingen het vrijeschoolonderwijs op de BLS onder druk kwam te staan. De VVL heeft vervolgens met de afspraken uit het convenant het ergste weten te voorkomen. Zonder het convenant was dit vrijwel zeker niet mogelijk geweest. De beperking van het convenant werd bij dit conflict echter ook heel duidelijk: een dergelijk conflict – wat het in feite was – aangaan en uitpraten kost veel tijd en energie voor de betrokkenen. Nu was dat voor het LVO geen probleem: het LVO is een grote professionele organisatie (met maar liefst bijna 30.000 leerlingen en ruim 3.000 docenten) met een dito bestuursorganisatie. Die kon deze tijd dan ook eenvoudigweg vrij maken. De VVL daarentegen was en is een organisa-

tie van vrijwilligers. Die al het werk voor de vereniging dus in hun vrije tijd uit moeten voeren. Slechts door een gelukkige samenloop van omstandigheden (zijnde dat twee bestuursleden in de hierboven geschreven kritische periode bij toeval veel tijd en energie aan de VVL konden besteden) kon de VVL de afspraken uit het convenant ook volledig afdwingen. Het manco van het convenant is in dit proces duidelijk geworden: het is opgesteld als zijnde afspraken tussen twee gelijkwaardige partijen, maar het LVO is eenvoudigweg niet te vergelijken met de VVL.

De belangrijkste taak die het bestuur zich dan ook voor de komende jaren gesteld ziet, is ervoor te zorgen dat deze situatie gewijzigd wordt en de vrijeschoolpedagogiek op een andere wijze geborgd en gewaarborgd wordt. Daarbij moet de vrijeschoolpedagogiek niet meer afhankelijk zijn van hetgeen er in het convenant uit 2005 is vastgelegd, maar **dient dit volledig binnen het LVO zelf verankerd te worden**. Er is naar het oordeel van de VVL pas sprake van goed bestuur als een grote en professionele organisatie als het LVO intern heeft vastgesteld en geregeld hoe het vrijeschoolonderwijs op de scholen die onder haar verantwoordelijkheid geëxploiteerd worden wordt vormgegeven en gewaarborgd. Het is niet meer van deze tijd dat dit in een extern document met een organisatie van vrijwilligers is vastgelegd.

Het bestuur van de VVL is inmiddels deze weg al ingeslagen. Vooralsnog lijkt (het bestuur van) het LVO bereid om haar te volgen. Een eerste stap is dat het LVO zich bereid heeft verklaard om lid te worden van de Vereniging van Vrijescholen VVS, de landelijke koepel van alle vrijescholen in ons land (tot op heden was de VVL lid waardoor de BLS en inmiddels VSP ook vertegenwoordigd waren in de VVS; in feite een oneigenlijke situatie omdat in beginsel enkel het bevoegd gezag van een vrijeschool lid kan worden van de VVS en de VVL is dat uiteraard niet). Onder het LVO vallen met name openbare, katholieke en christelijke scholen. Deze scholen zijn – net als in de rest van ons land - de afgelopen decennia steeds meer naar elkaar toegegroeid en ze onderscheiden zich steeds minder van elkaar. Vrijeschoolonderwijs daarentegen is dezelfde periode veel minder veranderd en blijft een eigentijds – afwijkend – karakter hebben. Dit moet ook zo blijven en het onderwijs kan en mag niet opschuiven in de richting van regulier onderwijs. Het waarborgen van de eigen vrijeschoolse identiteit binnen het LVO staat in ieder geval bij de VVL steeds voorop.

Aldus opgesteld door het bestuur en vastgesteld in de vergadering van de Ledenraad van 11 januari 2017.